

Communication on Sex Education between Parents and Adolescents in Family

Ratree Aramsin*, Wansiri Prachanno*

Abstract

Background: At present, a problem of sexual-related behaviors among Thai adolescents has been increased. Sex education in family is primary knowledge of sexuality that is important to address reproductive health problems.

Objectives: 1) To understand the pattern of parents-adolescent communication on sex education in Thai family. 2) To understand problems of parents-adolescent communication on sex education

Methodology: This study is based on the descriptive approach to qualitative research. Data were collected from middle-school students and parents from May 20 to December 15, 2011. A total of 46 individuals participated in 14 in-depth interviews, 4 focus group interviews. Content analysis was used to analyze study data.

Results: Sex education was communicated in some Thai families. A mother was a key person who communicated sex education with adolescent sons/daughters. The content mainly focused on being abstinent and reproductive hygiene. Only few families openly discussed about safe sex. The communication barrier was the lack of parents' confidence on proper time and contents to communicate. Thus, it was commonly found that parents used their own experiences as a key source of sex education knowledge. This way, sex education contents could not be completely focused. Moreover, parents believed that their children could learn about sex education as they grew up. Also, teaching sex education could encourage teens to involve in sexual behaviors.

Conclusion: whether sex education would be discussed in family depended upon attitude and experiences of the parents, adolescents' behaviors, and problematic sexual situation in community.

Keywords: Communication on sex education, Sex education, Adolescent

* Phrapokklao Nursing College, Chanthaburi, Email: Newpong01@hotmail.com

การสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของพ่อแม่กับลูกวัยรุ่นในครอบครัว

ราตรี อร่ามศิลป์, วรณศิริ ประจันโน*

บทคัดย่อ

ความสำคัญ: ปัจจุบันปัญหาด้านพฤติกรรมทางเพศในกลุ่มวัยรุ่นไทยเพิ่มสูงขึ้น เพศศึกษาในครอบครัวเป็นความรู้เบื้องต้นและเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยแก้ปัญหาสุขภาพทางเพศ

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษารูปแบบ วิธีการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของพ่อแม่กับลูกวัยรุ่นในครอบครัวและปัญหาการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของพ่อแม่กับลูกวัยรุ่น

วิธีการศึกษา: การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาในกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และผู้ปกครอง จำนวน 46 คน โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก 14 ครั้ง และการสัมภาษณ์กลุ่ม 4 ครั้ง ระหว่างวันที่ 20 พฤษภาคม ถึง 15 ธันวาคม 2554 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษา: การสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างพ่อแม่กับลูกวัยรุ่นเกิดขึ้น ในบางครอบครัวแม่เป็นผู้มีบทบาทหลักในการสื่อสาร วิธีการสื่อสารเป็นการพูดคุย เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นการเตือนไม่ให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและเรื่องการดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศ มีเพียงไม่กี่ครอบครัวที่มีการพูดคุยเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย ปัญหาอุปสรรคในการสื่อสาร คือ ความไม่มั่นใจในจังหวะเวลา และเนื้อหาที่ควรสื่อสาร จึงพบว่าพ่อแม่มักนำประสบการณ์ของตนเองมาเป็นแนวทางในการสื่อสารกับลูก ทำให้เนื้อหาไม่ครอบคลุมสาระของเพศศึกษา พ่อแม่มักยังเชื่อว่าเรื่องเพศศึกษาเป็นเรื่องที่ลูกสามารถเรียนรู้ได้เองเมื่อโตขึ้นและเป็นเรื่องที่ไม่ควรพูดถึง เพราะเกรงจะเป็นการชี้นำทำให้วัยรุ่นอยากรู้อยากลองและมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น

สรุปและข้อเสนอแนะ: การสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของพ่อแม่กับลูกวัยรุ่นนั้นขึ้นอยู่กับทัศนคติประสบการณ์ของพ่อแม่ พฤติกรรมของลูก และสภาพเหตุการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน

คำสำคัญ: การสื่อสารเรื่องเพศศึกษา, เพศศึกษา, วัยรุ่น

* วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี, Email: Newpong01@hotmail.com

บทนำ

ครอบครัวระยะมีลูกวัยรุ่นเป็นช่วงที่ครอบครัวต้องปรับตัวเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาการของลูกซึ่งกำลังพัฒนาจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เกิดขึ้นมากมายในชีวิตของการเปลี่ยนจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ โดยเฉพาะพัฒนาการทางเพศ เพื่อเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ซึ่งในปัจจุบันการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาอาจมาจากพ่อแม่ หรือได้จากการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งต่างๆ ซึ่งอาจเป็นการเรียนรู้ที่ผิดๆ ทำให้เกิดความสับสน ไม่เข้าใจ นำไปสู่ปัญหาในการดำเนินชีวิตของวัยรุ่น และในปัจจุบันพบว่าพ่อแม่ผู้ปกครองบางท่านยังคงมีความเชื่อว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องน่าอายน่ารังเกียจควรปกปิดไม่ควรนำมาสอนหรือพูดคุย มีความกลัวว่าการสอนเรื่องเพศจะเป็นการชี้นำวัยรุ่นให้เกิดความรุ่มร้อนทดลองหาประสบการณ์ทางเพศ ประกอบกับสถาบันครอบครัวในปัจจุบันพ่อแม่ไม่มีเวลาในการอบรมสั่งสอน ดูแลความประพฤติ และการใช้เวลาว่างของลูก เยาวชนจึงมีเสรีภาพนอกบ้านมากขึ้นแต่กลับได้รับการอบรมสั่งสอนและแนะนำจากญาติผู้ใหญ่บ่อยลง ทำให้วัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่อยากรู้อยากลองและประกอบกับมีแรงขับทางเพศตามธรรมชาติของวัย หันไปเรียนรู้เรื่องเพศด้วยตนเองจากแหล่งต่างๆ เช่น หนังสือ วีดีโอ ภาพยนตร์โป๊ รวมทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งสื่อเหล่านี้มักมุ่งเน้นการปลุกเร้าอารมณ์ความรู้สึกทางเพศ ทำให้เกิดพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม

จากรายงานการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มนักเรียนด้วยคอมพิวเตอร์มือถือ ปี 2550 ซึ่งเผยแพร่เมื่อ มีนาคม 2551 พบว่ากลุ่มพฤติกรรมเสี่ยงหลักๆ ของวัยรุ่น ได้แก่ การเปิดรับสิ่งยั่วยุ การใช้สารเสพติด การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การเริ่มมีเพศสัมพันธ์เมื่ออายุน้อยๆ และขาดการป้องกันและพบว่าในการสำรวจเด็กมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่าอายุที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก ในเพศชายคือร้อยละ 13.1 และเพศหญิงคือร้อยละ 13.4 ซึ่งสอดคล้องกับข่าวสารที่สะท้อนออกมาจากสื่อต่างๆ ตามหน้าหนังสือพิมพ์และจากผลงานวิจัยการศึกษาแนวทางในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา ในครอบครัวของพ่อแม่ที่มีลูกวัยรุ่น พบว่าปัญหาของวัยรุ่นที่พ่อแม่เป็นห่วงและหนักใจมากที่สุด คือปัญหายาเสพติด และรองลงมาคือปัญหาเกี่ยวกับเพศศึกษาของวัยรุ่น (มจรดา เจริญทวีทรัพย์, 2545) ซึ่งสถานการณ์ปัญหาดังกล่าวในประเทศไทยเริ่มรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ และนำไปสู่ปัญหาการติดเชื้อเอดส์ในกลุ่มวัยรุ่นที่สูงกว่ากลุ่มช่วงวัยอื่นๆ และการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นที่พุ่งสูงขึ้นจนน่าตกใจ ตลอดจนการทำแท้งที่เราพบเห็นกันอยู่ทั่วไป ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวในจังหวัดจันทบุรีพบว่าอัตราการตั้งครรภ์ของแม่อายุ 15 – 19 ปี : ต่อประชากรหญิงอายุ 15 -19 ปี 1000 คน ในปี 2553 เท่ากับ 60.9 และ ปี 2554 เท่ากับ 70.79 ซึ่งจะเห็นว่าแนวโน้มสูงขึ้นเช่นกัน

เพศศึกษาเป็นองค์ความรู้พื้นฐานที่สำคัญในการดำเนินชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศในวัยรุ่น ทั้งนี้สาระอาจเป็นเรื่องทั่วไปอย่างการดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศหรือเป็นการอบรมสั่งสอนเรื่องพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม รวมไปถึงเรื่องการมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัยทำให้วัยรุ่นเข้าใจบทบาทของตนเอง สามารถ ดูแลตนเองในสังคมได้อย่างเหมาะสม รู้เท่าทันความต้องการทางธรรมชาติของตนเอง รู้วิธีการจัดการกับความต้องการทางเพศของตนเองอย่างเหมาะสม รู้จักวิธีป้องกันตัวเองและไม่ตกเป็นเหยื่อทางเพศ ตลอดจนมีเพศสัมพันธ์เมื่อถึงเวลาอันควรอย่างปลอดภัย การสอนเพศศึกษาคือการให้ความรู้เพื่อนำไปสู่การปรับพฤติกรรมทางเพศในวัยรุ่นซึ่งเรื่องเพศในสังคมไทยยังเป็นเรื่องที่ไม่เปิดเผยการสอนโดยพ่อแม่หรือสมาชิกครอบครัวที่เข้าใจวัยรุ่นจะทำให้วัยรุ่นกล้าซักถามข้อสงสัยและปรึกษาปัญหาต่างๆ ได้อย่างสะดวกใจ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสัมพันธภาพที่ดีต่อกันในครอบครัวซึ่งจะเป็นเกราะที่สำคัญในการดูแลวัยรุ่นให้มีสุขภาพทางเพศที่ดีต่อไป

แนวทางการแก้ปัญหาด้านพฤติกรรมทางเพศของกลุ่มวัยรุ่นต้องเริ่มจากการสร้างความรักความอบอุ่นและความเข้าใจในครอบครัวดูแลเรื่องการคบเพื่อนของวัยรุ่นต้องอาศัยความร่วมมือจากโรงเรียน ชุมชนและสังคมในการแก้ปัญหา โดยเฉพาะแนวทางในการสอนเพศศึกษาและการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยรุ่นคือการสอนโดยพ่อแม่

หรือญาติที่ใกล้ชิด (มธุรดา เจริญทวีทรัพย์, 2545) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์พบว่าวัยรุ่นเห็นความสำคัญของการเรียนการสอนด้านเพศศึกษาและการคุมกำเนิดและเห็นว่าสัมพันธภาพในครอบครัวเป็นเรื่องที่สำคัญ (จันทร์เพ็ญ สุริยวงษ์, กรรณิกา สหเมธาพัฒน์, 2554) การแก้ปัญหาในการเรียนรู้เรื่องเพศของวัยรุ่นที่เกิดขึ้นเหล่านี้ จึงเป็นหน้าที่หลักของสถาบันครอบครัว โดยเฉพาะพ่อแม่จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการที่จะดูแลและส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาที่เหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปของสังคมเพื่อให้วัยรุ่นสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมและไม่ตกเป็นเหยื่อและให้สามารถเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคตต่อไป

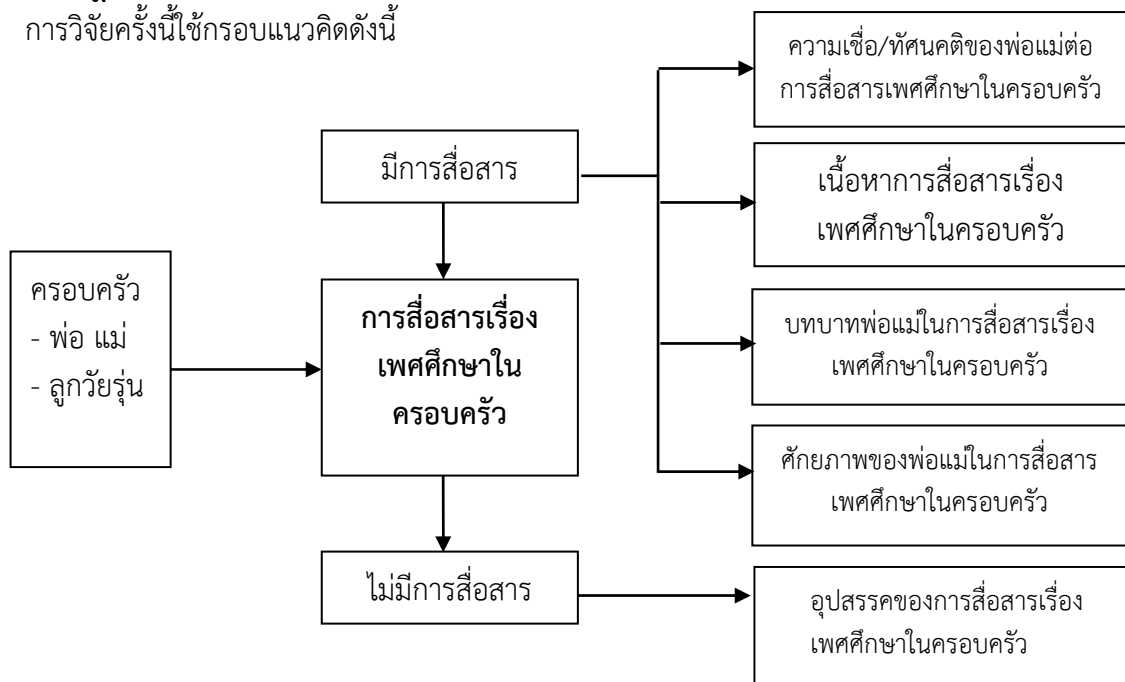
การศึกษาสถานการณ์การเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาของลูกวัยรุ่นในครอบครัวจะทำให้เกิดความเข้าใจถึงรูปแบบและวิธีการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาของวัยรุ่นในครอบครัว ซึ่งจะเป็นข้อมูลนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ การสอนและการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของพ่อแม่กับลูกวัยรุ่นในครอบครัวที่เหมาะสม ซึ่งจะส่งผลในการลดปัญหาพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่นในสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารูปแบบวิธีการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของพ่อแม่กับลูกวัยรุ่นในครอบครัวไทย
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของพ่อแม่กับลูกวัยรุ่นในครอบครัวไทย

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิดการวิจัยและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดดังนี้

วิธีดำเนินงาน

วิธีการเก็บข้อมูล (Data Collection Method) วิจัยนี้เก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการทางการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group Interview) โดยการสัมภาษณ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียน อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) พ่อหรือแม่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียน อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี

ระยะเวลาการเก็บข้อมูลคือตั้งแต่วันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 ถึงวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2554 กระบวนการเก็บข้อมูล (Data Collection Process) การวิจัยนี้เก็บข้อมูลจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในฐานะเป็นผู้รับการสอนและคำแนะนำเกี่ยวกับเพศศึกษาจากพ่อแม่และกลุ่มพ่อแม่ ในฐานะเป็นผู้สอนและให้คำแนะนำเรื่องเพศศึกษาและรับผิดชอบในการเลี้ยงดูลูกวัยรุ่น

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามขอบเขตของการวิจัยจำนวน 2 ชิ้น ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับพ่อแม่ (In-depth Interview Guide) และแบบสัมภาษณ์กลุ่มสำหรับวัยรุ่น (Focus Group Interview Guide)

การวิเคราะห์เรื่องราวผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดโดยการเขียนบันทึก การถอดความในเทป บันทึกเสียงและบันทึกการสัมภาษณ์มาอ่าน-ฟัง-วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการศึกษาวิจัยโดยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาสรุปผลการวิจัย

มาตรการจริยธรรมการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการโดยปฏิบัติตามแนวทางด้านจริยธรรมของชมรมพยาบาลชุมชนแห่งประเทศไทย ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำใบพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างและให้กลุ่มตัวอย่างอ่านและทำความเข้าใจในรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัย การรักษาความลับด้วยการปกปิดชื่อผู้ให้ข้อมูลการนำข้อมูลเอกสารจากการสัมภาษณ์ไปอภิปรายและเผยแพร่จะดำเนินการในลักษณะข้อมูลในภาพรวม ผู้วิจัยอธิบายข้อมูลและเปิดโอกาสให้ซักถามและทบทวนก่อนการตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัย ในส่วนของนักเรียนได้ชี้แจงนักเรียนและให้ผู้ปกครองรับทราบข้อมูลและเซ็นอนุญาตให้นักเรียนเข้าร่วมการวิจัยด้วยความสมัครใจ และมีการเซ็นใบยินยอมเข้าร่วมวิจัย (Informed consent form) โดยเก็บใบยินยอมและข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างในที่ปลอดภัย

ผลการวิจัย

จากการเก็บข้อมูลเชิงลึกตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อเข้าใจการสื่อสารเรื่องเพศของพ่อแม่กับลูกวัยรุ่นในครอบครัวโดยเก็บข้อมูลจากพ่อแม่จำนวน 14 คน และวัยรุ่นจำนวน 32 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาเสนอโดยแบ่งเป็นหัวข้อ ดังนี้

ในครอบครัวที่มีการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับลูกวัยรุ่นจากข้อมูลพบว่าในครอบครัวที่มีลูกวัยรุ่นมากกว่าครึ่งพ่อแม่จะมีการสอนเรื่องเพศศึกษากับลูกวัยรุ่นโดยเฉพาะในครอบครัวที่มีลูกวัยรุ่นหญิงส่วนใหญ่จะมีการสอนเพศศึกษาในครอบครัวมากกว่า ครอบครัวที่มีลูกวัยรุ่นชาย

Theme1 พ่อแม่ส่วนใหญ่จะมีความเชื่อว่าการสอนเพศศึกษาแก่ลูกวัยรุ่นเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและให้ความสำคัญในการสอนลูกวัยรุ่นหญิงมากกว่าในลูกวัยรุ่นชาย จากข้อมูลของพ่อแม่และนักเรียนมัธยมพบว่าพ่อแม่ส่วนใหญ่เห็นว่าการสอนเรื่องเพศศึกษากับลูกเป็นสิ่งที่จำเป็นโดยเฉพาะในกลุ่มที่มีลูกวัยรุ่นหญิง แต่การสอนจะ

เน้นการดูแลตนเองเมื่อมีประจำเดือน การคบเพื่อนต่างเพศ การระมัดระวังการถูกลวนลามทางเพศแต่จะไม่สอนมากเพราะเกรงจะเป็นการชี้แนะให้กับเด็กวัยรุ่นมากเกินไป

“การสอนเรื่องเพศศึกษาก็จำเป็นนะค่ะ เพราะว่าถ้าเรียนคงไม่สอนแบบนี้ เราต้องบอกลูกเราเอง” (ข้อมูลจากแม่วัยรุ่นหญิง)

“เรื่องของการสอนเพศศึกษา มันก็เป็นเรื่องที่นำเสนอแหละค่ะ” (ข้อมูลจากแม่วัยรุ่นหญิง)

“การสอนเพศศึกษาเป็นเรื่องที่จำเป็น เพราะว่าถ้าวันนึงเราพลาดพลั้งไป เราจะเสียใจเราเป็นผู้หญิงด้วย” (ข้อมูลจากแม่วัยรุ่นหญิง)

Theme 2 พ่อแม่จะเริ่มสอนเรื่องเพศศึกษาแก่ลูกวัยรุ่นเมื่อลูกเริ่มมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงทางเพศ พ่อแม่ส่วนใหญ่จะเริ่มสอนเมื่อลูกเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องทางเพศและการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายที่แสดงเอกลักษณ์ทางเพศที่ชัดเจนพ่อแม่ที่มีลูกวัยรุ่นชาย และลูกวัยรุ่นหญิงจะเริ่มสอนเมื่อลูกมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เช่น เริ่มเที่ยวเตร่ มีการใช้โทรศัพท์พูดคุยนานขึ้น เริ่มมีแฟน สนใจการแต่งตัวมากขึ้น และเมื่อลูกวัยรุ่นหญิงเริ่มมีประจำเดือนครั้งแรก

“ก็เริ่มคุยเรื่องเพศศึกษาตั้งแต่ พ่อรู้ว่าเค้ามีประจำเดือน” (ข้อมูลจากแม่วัยรุ่นหญิง)

“สอนตอนที่เขาเป็น เริ่มจะมีประจำเดือนค่ะ ตอน ป.5” (ข้อมูลจากแม่วัยรุ่นหญิง)

“แม่เริ่มสอนเรื่องเพศศึกษาตอน อายุ 14 ปี เพราะเริ่มมีแฟน” (ข้อมูลจากนักเรียนวัยรุ่นหญิง)

“แม่เริ่มสอนเราเมื่อ เราเริ่มโตขึ้น แล้วก็เห็นคุยโทรศัพท์บ่อย ” (ข้อมูลจากนักเรียนวัยรุ่นชาย)

“แม่สอนเรื่องเพศศึกษาเพราะไปบ้านเพื่อนบ่อยๆ โทรศัพท์บ่อย” (ข้อมูลจากนักเรียนวัยรุ่นชาย)

Theme 3 เนื้อหาการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของพ่อแม่กับลูกวัยรุ่นจะสอนเนื้อหาเพียงบางส่วนไม่ครอบคลุมเนื้อหาเพศศึกษา ในครอบครัวที่มีการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับลูกวัยรุ่นจะเป็นการพูดคุยเนื้อหาเพียงบางส่วนในกลุ่มของพ่อแม่ที่มีลูกวัยรุ่นหญิงจะลงรายละเอียดเนื้อหาการสอนมากกว่ากลุ่มที่มีลูกวัยรุ่นชายโดยเนื้อหาที่พ่อแม่วัยรุ่นหญิงสอนจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการดูแลตนเองเมื่อมีประจำเดือน และการระมัดระวังในการคบเพื่อนชาย และการดูแลตนเองเพื่อป้องกันเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ส่วนในพ่อแม่ที่มีลูกวัยรุ่นชายจะเน้นเนื้อหาการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการป้องกันไม่ให้เกิดการตั้งครรภ์

“แม่จะสอนเรื่องการมีประจำเดือน เพศสัมพันธ์ อย่าไปไหนกันตามลำพัง ต้องมีเพื่อนไปด้วย (ข้อมูลจากวัยรุ่นหญิง)

“แม่สอนเรื่องการคบแฟน ถ้าเขาชวนไปไหนอย่าไปให้ปฏิเสธเลย” (ข้อมูลจากวัยรุ่นหญิง)

“แม่จะคุยบ้างเรื่องการไปเที่ยว เรื่องการมีประจำเดือน” (ข้อมูลจากวัยรุ่นหญิง)

“แม่บอกเรื่องการมีประจำเดือน การคบเพื่อน ไม่ให้ไปไหนกับแฟน เดี่ยวเขาจะหลอก ทำมิดีมิร้าย” (ข้อมูลจากวัยรุ่นหญิง)

“เขาสอนว่าอายุยังไม่โตพอ อย่าไปมีอะไรกับใคร ถ้าไปมีอะไรไม่ป้องกันจะติดโรคได้ ถ้าท้องมาก็จะเป็นปัญหาครอบครัวเรา” (ข้อมูลจากวัยรุ่นชาย)

“แม่บอกว่าแฟนมีได้แต่อย่าทิ้งการเรียน อย่าไปทำลูกสาวเค้าท้อง” (ข้อมูลจากวัยรุ่นชาย)

“แม่จะสอนลูกว่า เนี่ย ตอนนี้เรามีประจำเดือนแล้วนะ ถ้าเรามีเพศอะไรกับใครอย่างนี้ถ้าเราไม่ป้องกันจะท้องนะ” (ข้อมูลจากแม่วัยรุ่นหญิง)

“เราก็บอกว่า แบบเราก็บ่อยก็เปรียบเทียบกับเด็กข้างบ้าน เนี่ย เห็นไหม เค้าท้องเพราะว่าเค้าไม่ป้องกัน คนเราลองมีเลือดแล้วก็จะสามารถมีลูกได้”

“เราก็บอกลูกว่า ลูกจะเป็นคนหน้าอกใหญ่การใส่เสื้อผ้าเราเราอย่าพยายามให้มันรัดเพราะว่ามันเป็นจุดเด่นให้คนมอง ผู้ชายมันก็ชอบมองทุกคนนั่นแหละ หน้าอก สะโพก เราก็บอกตามประสาของเราว่าเวลาใส่

เลื้อย กางเกงขาสั้นก็อย่าให้มันสั้นมากอะไรแบบนี้ เพราะว่าตอนนี้เค้ากำลังนิยมขาบานๆ สั้นๆ อย่างนั้นใช้ไหม เราก็บอกเพราะว่าลูกเป็นคนที่ไม่ระวัง เป็นคนไม่ค่อยเรียบร้อย” (ข้อมูลจากแม่วัยรุ่นหญิง)

“จะสอนเรื่องการดูแลรักษาความสะอาดอะไรแบบนี้ วันหนึ่งต้องเปลี่ยนสองหน แล้วก็ต้องใช้แบบน้ำยาทำความสะอาดอะไรแบบนี้” (ข้อมูลจากแม่วัยรุ่นหญิง)

“ก็บอกว่าเนี่ย เทียนเคล็ดเปิดเปิงไม่ได้แล้วนะ ต้องระวังนะ เด็กผู้หญิง ตัวเองมีประจำเดือนแล้วนะ เดี่ยวโดนผู้ชายเค้าฉ่ำน่ะมีลูกได้นะก็บอกเค้าอยู่ มันไม่ปลอดภัยแล้วนะ จะทำอะไรก็ระวังๆ” (ข้อมูลจากแม่วัยรุ่นหญิง)

“ลูกชายจะสอนเค้าว่าห้ามไปทำอะไรผู้หญิงเค้านะ อย่าไปเอาใครเขานะ เดี่ยวเขาท้องขึ้นมา พ่อแม่เขามาเอาตาย” (ข้อมูลจากแม่วัยรุ่นชาย)

“สอนเรื่องผู้หญิง รักใครชอบใครหรือยัง เทียนเล่นแล้วรู้จักป้องกันตัวเองบ้าง” (ข้อมูลจากแม่วัยรุ่นชาย)

“ก็บอกว่าทำยังไงก็ได้อย่าให้มันท้อง แค่นั้น” (ข้อมูลจากแม่วัยรุ่นชาย)

“ก็เริ่มจะบอกว่าเราโตแล้ว เริ่มโตก็จะมี กลิ่นตัว ครับ แล้วก็อวัยวะเพศก็อาจจะอะไรของผู้ชาย ก็แนะนำเค้า แต่เรื่องเพศสัมพันธ์อะไร เรื่องผู้หญิงเค้ายังไม่มีการบอกเราเป็นเด็ก เราก็เรียนไปก่อน” (ข้อมูลจากพ่อวัยรุ่นชาย)

Theme 4 แหล่งข้อมูลความรู้ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของพ่อแม่กับลูกวัยรุ่น ส่วนใหญ่จะมาจากประสบการณ์ของตนเอง

พ่อแม่ส่วนใหญ่ใช้ประสบการณ์ของตนเองในการสอนเพศศึกษากับลูกวัยรุ่น และมีบางส่วนจะอาศัยความรู้ที่ได้รับจากการดูทีวี หนังสือ และประสบการณ์จากตัวอย่างเพื่อนบ้านเป็นแหล่งความรู้ที่นำมาใช้ในการสอนเพศศึกษาให้กับลูกวัยรุ่นในครอบครัว

“เราก็บอกว่า แบบเราก็บ่อยบ่เทียบว่าเออ เนี่ย เห็นไหม เนี่ยเค้าท้อง เพราะว่าเค้าไม่ป้องกัน” (ข้อมูลจากแม่วัยรุ่นหญิง)

“เล่าจากประสบการณ์แบบของตัวเองของหนูเองเลย” (ข้อมูลจากแม่วัยรุ่นหญิง)

“สอนจากที่เราดูทางทีวีค่ะ” (ข้อมูลจากแม่วัยรุ่นหญิง)

“ก็ส่วนหนึ่งก็คือตัวอย่างของครอบครัว อย่างพ่อเค้า อย่างลูกโตมาก็คือไม่เคยเห็นพ่อเค้าเทียว อย่างลูกบุหรีเค้าก็ไม่เคยดูบ่ให้เห็นแล้วเค้าก็ไม่เคยดูตั้งแต่มีครอบครัวมาก็คือ เลิกไปเลย” (ข้อมูลจากแม่วัยรุ่นหญิง)

“แบบยกตัวอย่างอย่างเช่น ครอบครัวบ้านนั้นบ้านนี้ เค้าแบบทำตัวอย่างนั้นอย่างนี้ เราเห็นเราก็บอกเค้าว่าเอออย่าไปทำตามเค้านะ ดูซิเนี่ย พ่อแม่เค้าทำอะไร ก็มาบอกเค้าเหมือนกัน” (ข้อมูลจากแม่วัยรุ่นหญิง)

“เวลาสอนจะให้ดูตามประสบการณ์ จะให้ดูพี่ๆเค้าที่เคยมีมา” (ข้อมูลจากแม่วัยรุ่นหญิง)

Theme 5 บทบาทของพ่อแม่ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับลูกวัยรุ่น ส่วนใหญ่แม่จะมีบทบาทหลักในการสอนเพศศึกษากับลูกวัยรุ่น ในการสื่อสาร/การสอนเรื่องเพศศึกษา พบว่าส่วนใหญ่ลูกจะมีสัมพันธภาพที่ใกล้ชิดกับแม่มากกว่าพ่อทำให้บทบาทในการสอนเรื่องเพศศึกษากับลูกวัยรุ่นทั้งหญิงและชายจะเป็นบทบาทของแม่และพบว่าพ่อส่วนใหญ่ไม่สอนเรื่องเพศศึกษากับลูกมีน้อยมากที่พ่อจะสอนเรื่องเพศศึกษากับลูกจะเป็นในรายที่พ่อค่อนข้างมีความรู้และมีสัมพันธภาพที่ใกล้ชิดกับลูก

“พ่อสอนได้แต่อาจไม่สนิทเท่าแม่” (ข้อมูลจากวัยรุ่นหญิง)

“ยังไม่เคยเห็นพ่อเค้าสอนเลยนะเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาเนี่ย เค้าเป็นผู้ชายเค้าไม่กล้าพูดเรื่องนี้” (ข้อมูลจากแม่วัยรุ่นหญิง)

“พ่อเค้าไม่ค่อยพูด ไม่สนใจ” (ข้อมูลจากแม่วัยรุ่นหญิง)

“อ้อ เค้าไม่ค่อยกันหรือเด็กพวกนี้ เค้าไม่ค่อยกับพ่อหรือ” (ข้อมูลจากแม่วัยรุ่นชาย)

“ไม่เคยเลย ไม่เคยสอนเลย” (ข้อมูลจากพ่อวัยรุ่นหญิง)

“ที ไม่เคยสอนครับ” (ข้อมูลจากพ่อวัยรุ่นชาย)

“พ่อไม่ค่อยได้อยู่อยู่กับลูกหรอก มันไม่ค่อยมีเวลา แต่พ่อเค้าจะสอนเรื่องพวกยามากกว่า” (ข้อมูลจากแม่วัยรุ่นชาย)

สำหรับในครอบครัวที่ไม่มีการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับลูกวัยรุ่น

Theme 6 ปัญหาอุปสรรคของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับลูกวัยรุ่นพบว่าพ่อแม่ส่วนใหญ่ไม่รู้ว่าสอนอะไร และควรสอนอย่างไรและบางส่วนจะมีความเชื่อว่าไม่จำเป็นต้องสอนลูกสามารถเรียนรู้เองได้ ในครอบครัวที่มีลูกวัยรุ่นชายพบว่าพ่อแม่มักไม่มีการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับลูกเพราะคิดว่าเมื่อโตขึ้นก็จะรู้เอง และไม่รู้ว่าสอนอะไร พ่อแม่ส่วนใหญ่จะยังไม่มั่นใจในเนื้อหาที่ควรสอนลูกว่าควรสอนอะไรบ้าง และสอนมากน้อยเพียงใด จึงทำให้ไม่สอน หรือสอนเพียงผิวเผิน และบางส่วนไม่รู้ว่าควรเริ่มต้นสอนเมื่อใด จึงมักสอนเมื่อมีพฤติกรรมแสดงให้เห็นว่าอาจจะไปสู่ปัญหาต่างๆ ได้ และบางครอบครัวพ่อแม่ยังมีความเชื่อว่าเรื่องเพศศึกษาเป็นเรื่องที่เรียนรู้ได้เอง ไม่จำเป็นต้องสอน นอกจากนั้นพบว่าครอบครัวที่มีลูกชายที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ พ่อแม่ไม่มีการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับลูก เพราะไม่รู้ว่าสอนแบบลูกสาว หรือลูกชายดี และปล่อยให้เด็กเรียนรู้ไปเองตามอายุที่มากขึ้น

“ไม่เคยสอนเรื่องการใช้ยาคุมกำเนิด ป้องกันไม่ให้ท้อง ไม่มีความรู้เรื่องนี้ ไม่เคยใช้” (ข้อมูลจากแม่วัยรุ่นหญิง)

“ไม่เคยคุย เดี่ยวมันเป็นเอง ของพวกนี้เป็นง่าย พอไปเที่ยวกับเพื่อนกับใครมันก็รู้กันเอง” (ข้อมูลจากพ่อวัยรุ่นชาย)

“ส่วนใหญ่พ่อแม่จะสอนเรื่องเรียน ยกเว้นเรื่องเพศศึกษา อาจเพราะว่าไม่สำคัญ หรืออาจจะคิดว่าพอ โตแล้วก็จะเรียนรู้ไปเอง” (ข้อมูลจากวัยรุ่นชาย)

“เดี๋ยวมันหัดเที่ยวก่อน มันยังไม่เที่ยวไม่รู้จะสอนยังงัย” (ข้อมูลจากพ่อวัยรุ่นชาย)

“ไม่รู้จะสอนยังงัย เค้าก็รู้ของเค้าเองแหละ” (ข้อมูลจากพ่อวัยรุ่นชาย)

“ลำบากใจ ยังไม่คิดเลยว่าจะสอนเรื่องอะไร สอนไปแล้วกลัวมันคิดไปมาก กลัวสอนมันแล้วมันจะไปทำอะไร” (ข้อมูลจากแม่วัยรุ่นหญิง)

“ในเรื่องของเพศศึกษา พ่อไม่เคยสอน ไม่รู้จะสอนได้ไหม” (ข้อมูลจากแม่วัยรุ่นหญิง)

“เวลาสอนเกี่ยวกับเพศศึกษา ก็รู้สึกเขินๆ เหมือนกัน ก็อยากสอนให้ดีที่สุด อยากบอกให้ป้องกันตัวมากกว่า บอกไม่ถูก กังวลมากเลยเวลาคุยกับลูกเรื่องพวกนี้” (ข้อมูลจากแม่วัยรุ่นหญิง)

“ การที่จะสอนเพศศึกษา ถ้าลูกเรายังไม่มีแฟน เราก็ไม่รู้จะไปเริ่มต้นพูดสอนแบบไหน แต่ว่าเราจะไปชี้แนะเลยไม่ได้หรอก” (ข้อมูลจากแม่วัยรุ่นหญิง)

“เดี๋ยวมันหัดเที่ยวก่อน มันยังไม่เที่ยวไม่รู้จะสอนยังงัย” (ข้อมูลจากพ่อวัยรุ่นชาย)

“ก็เห็นเขากระตุงกระตึง เลยไม่มั่นใจ ไม่รู้จะสอนยังงัย จะสอนแบบลูกสาว หรือลูกชายดี” (ข้อมูลจากแม่วัยรุ่นชาย)

การอภิปรายผล

จากการให้ข้อมูลของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของพ่อแม่กับลูกวัยรุ่นในครอบครัวพบว่าส่วนใหญ่พ่อแม่เชื่อว่าการสอนเรื่องเพศศึกษาเป็นสิ่งที่จำเป็น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในปัจจุบันพ่อแม่มีการเปิดรับเรื่องการสอนเพศศึกษามากขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้อมูลสถานการณ์ปัญหาเรื่องเพศของวัยรุ่นมีมากขึ้น ทำให้พ่อแม่เห็นความสำคัญของการสอนเรื่องเพศศึกษา ในครอบครัว เพื่อป้องกันปัญหาพฤติกรรมทางเพศ เช่น การเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ จนนำไปสู่การทำแท้ง โดยเฉพาะพ่อแม่ที่มีลูกวัยรุ่นหญิงส่วนใหญ่จะมีการสอนเพศศึกษาในครอบครัวมากกว่า ครอบครัวที่มีลูกวัยรุ่นชาย เนื่องปัญหามาจากพฤติกรรมทาง

เพศมีผลกระทบต่อวัยรุ่นหญิงมากกว่าวัยรุ่นชาย โดยเฉพาะการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ต้องออกจากโรงเรียนทำให้ได้รับการศึกษาน้อยส่งผลต่อการประกอบอาชีพและรายได้ตลอดจนการรับภาระในการเลี้ยงดูลูก

การสอนเพศศึกษาในครอบครัวพ่อแม่ส่วนใหญ่จะเริ่มสอนเมื่อลูกเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องทางเพศและการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายที่แสดงเอกลักษณ์ทางเพศที่ชัดเจน ซึ่งแสดงถึงการมีพัฒนาการของระบบสืบพันธุ์ทำให้มีการสร้างและหลั่งน้ำอสุจิ ในเพศชาย และเกิดการตกไข่ การมีประจำเดือนในเพศหญิง ซึ่งพร้อมที่จะเกิดการตั้งครรภ์ได้ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจและอารมณ์ ซึ่งวัยรุ่นตอนต้นมักจะมีอารมณ์รุนแรง เปลี่ยนแปลงง่าย มีความรู้สึกชอบไม่ชอบรุนแรงมาก ติดเพื่อนชอบอยู่เป็นกลุ่ม ไม่ชอบการบังคับ อยากรู้ อยากเห็นต้องการการยอมรับจากผู้อื่น มักเอาใจใส่กับรูปร่างหน้าตาของตนเองมาก (วราภรณ์ ตรีกุลสุชาติ, 2549) การเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ของวัยรุ่นดังกล่าวอาจนำไปสู่การมีพฤติกรรมทางเพศ เช่น เริ่มเที่ยวเตร่ มีการใช้โทรศัพท์พูดคุยนานขึ้น เริ่มมีแฟน สนใจการแต่งตัวมากขึ้น ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ พ่อแม่มักสังเกตเห็นได้ และเริ่มวิตกกังวลกับพฤติกรรมของลูกจนนำไปสู่การสอนเรื่องเพศศึกษา

การสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของพ่อแม่ กับลูกวัยรุ่นส่วนใหญ่ จะเป็นการพูดคุยเนื้อหาเพียงบางส่วน ในกลุ่มของพ่อแม่ที่มีลูกวัยรุ่นหญิงจะเน้นเรื่องเกี่ยวกับการดูแลตนเองเมื่อมีประจำเดือน การระมัดระวังในการคบเพื่อนชาย และการดูแลตนเองเพื่อป้องกันเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ส่วนในพ่อแม่ที่มีลูกวัยรุ่นชายจะเน้นเนื้อหาการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการป้องกันไม่ให้ฝ่ายหญิงเกิดการตั้งครรภ์ ซึ่งเนื้อหาการสอนยังไม่ครอบคลุมเนื้อหาของเพศศึกษาซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในเยาวชน ในประเด็นที่ว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่เข้าใจความหมายของเพศศึกษาแต่จะสอนเกี่ยวกับการใช้ชีวิตประจำวันและการคบเพื่อนต่างเพศสอนให้ตั้งใจเรียน อย่ายามีคูรักในวัยเรียน (อรไท พิพิธพัฒน์ ไพสิฐ, จินตนา แสงจันทร์ และคณะ, 2551) และเนื่องมาจากพ่อแม่ส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าต้องสอนเรื่องอะไรบ้างจึงมักนำประสบการณ์ของตนเองมาใช้ในการสอนลูกและพ่อแม่บางท่านไม่กล้าที่จะพูดเรื่องเพศศึกษากับลูก เนื่องจากไม่มั่นใจและเกรงว่าพูดไปแล้วจะเป็นการชี้แนะให้ลูกมีความสนใจเรื่องเพศ อยากรู้อยากลองมากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยสถานการณ์การสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างพ่อแม่กับลูกวัยรุ่นในครอบครัวไทยที่พบว่าพ่อแม่ส่วนใหญ่ยอมรับว่าตนเองไม่มีความสามารถในการสื่อสารเรื่องเพศกับลูกวัยรุ่น (พรฤดี นิธิรัตน์, 2550) สถานการณ์ ดังกล่าวทำให้ลูกวัยรุ่นไม่ได้รับรู้มากพอที่จะดูแลตนเอง จนนำไปสู่ปัญหาพฤติกรรมทางเพศได้

การสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในครอบครัว พบว่าส่วนใหญ่ลูกจะมีสัมพันธภาพที่ใกล้ชิดกับแม่มากกว่าพ่อ ทำให้บทบาทในการสอนเรื่องเพศศึกษากับลูกวัยรุ่นทั้งหญิงและชายจะเป็นบทบาทของแม่ และพบว่าพ่อส่วนใหญ่ไม่สอนเรื่องเพศศึกษากับลูก ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะสังคมไทยที่ หน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูลูกมักเป็นหน้าที่ของแม่มากกว่าพ่อ (พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2545) ซึ่งรวมไปถึงการสอนเรื่องเพศศึกษาด้วยซึ่งแม่สามารถที่จะสอนได้ทั้งลูกหญิงและชาย ส่วนพ่อจะสบายใจที่จะสอนลูกเพศเดียวกันมากกว่าเนื่องจากมีประสบการณ์มาก่อน ในครอบครัวที่พ่อแม่กับลูกวัยรุ่นมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันจะส่งผลให้มีการสื่อสารเรื่องเพศศึกษามากกว่าส่งผลให้เด็กวัยรุ่นในครอบครัวดังกล่าวมีปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรน้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่าเมื่อพ่อแม่กับลูกวัยรุ่นมีสัมพันธภาพที่ดีจะทำให้การมีเพศสัมพันธ์เกิดขึ้นช้าลงความมีคุณค่าในตนเองสูงขึ้น ในทางกลับกันวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่ขาดความรักความอบอุ่น จะมีอารมณ์ซึมเศร้า ความมีคุณค่าในตัวเองต่ำ มีปัญหาการเรียน มีการใช้ยาและมีปัญหาพฤติกรรมทางเพศ (Alicia, 2009)

อุปสรรคในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของพ่อแม่กับลูกวัยรุ่นพบว่าส่วนใหญ่ พ่อแม่จะยังไม่มั่นใจในเนื้อหาที่ควรสอนลูกว่าควรสอนอะไรบ้าง และสอนมากน้อยเพียงใด จึงทำให้ไม่สอนหรือสอนเพียงผิวเผินและบางส่วนไม่รู้ว่าควรเริ่มต้นสอนเมื่อใด จึงมักสอนเมื่อลูกมีพฤติกรรมทางเพศแสดงให้เห็นว่าอาจจะนำไปสู่ปัญหาต่างๆ ได้และบางครอบครัวพ่อแม่ยังมีความเชื่อว่าเรื่องเพศศึกษาเป็นเรื่องที่เรียนรู้ได้เองไม่จำเป็นต้องสอนคิดว่าลูกยังเด็กเกินไป

การพูดเรื่องเพศเป็นการชี้้นำให้ลูกสนใจเรื่องเพศมากขึ้น และเชื่อว่าเมื่อลูกโตขึ้น ก็สามารถที่จะเรียนรู้ได้เองเรื่องที่พ่อแม่สอนส่วนใหญ่ จะเป็นการห้ามปรามเด็กไม่ให้ทำในสิ่งที่ผู้ใหญ่คิดว่าไม่เหมาะสม การเข้าใจดังกล่าวทำให้ลูกไม่ได้รับการสอนจากพ่อแม่และไปเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาจากแหล่งข้อมูลอื่นๆ เช่น หนังสือ อินเทอร์เน็ต ที่อาจทำให้วัยรุ่นเรียนรู้เรื่องเพศไม่ถูกต้อง นำไปสู่ปัญหาด้านสุขภาพทางเพศต่างๆ ตามมาและส่วนหนึ่งมาจากความขัดแย้งของพ่อแม่ที่จะพูดเรื่องเพศกับลูกเพราะเข้าใจว่า เพศศึกษาเป็นเรื่องของการมีความสัมพันธ์ทางเพศซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในเยาวชน (Adolescents) ตำบลเชียงกลาง อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่านที่ว่าอุปสรรคที่พ่อแม่ไม่สอนเพศศึกษาเพราะเขินอายไม่กล้าพูดกับลูก (อรไท พิพิพัฒน์ไพสิฐ และคณะ, 2551) การสอนเรื่องการคุมกำเนิด การป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ และโรคเอดส์เป็นเรื่องยากสำหรับพ่อแม่ที่จะสื่อสารกับลูกวัยรุ่น อย่างไรก็ตามการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างพ่อแม่กับวัยรุ่นจะสามารถช่วยให้วัยรุ่นมีความเชื่อและค่านิยมที่เหมาะสมในการตัดสินใจเรื่องสุขภาพ (Alicia, 2009)

การที่พ่อแม่จะสื่อสารหรือไม่สื่อสารเรื่องเพศศึกษากับลูกวัยรุ่นนั้นขึ้นอยู่กับทัศนคติและประสบการณ์ของพ่อแม่ พฤติกรรมของลูก และสภาพเหตุการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน กรณีตัวอย่างปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนจะเป็นตัวกระตุ้นให้พ่อแม่ระมัดระวังในการสื่อสารกับลูกมากขึ้น พ่อแม่จะสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับลูกวัยรุ่นหญิงมากกว่าลูกวัยรุ่นชาย เนื่องจากผลกระทบและความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรที่เกิดกับวัยรุ่นหญิงจะมีมากกว่าและรุนแรงกว่าวัยรุ่นชาย และแม่จะมีบทบาทหลักในการเป็นผู้สื่อสารกับลูกในเรื่องของเพศศึกษาทั้งในลูกวัยรุ่นหญิงและลูกวัยรุ่นชาย

ปัญหาอุปสรรคการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของพ่อแม่คือความไม่มั่นใจในช่วงจังหวะเวลาที่เหมาะสมไม่ควรเริ่มสื่อสารไม่มั่นใจในเนื้อหาที่ควรสื่อสาร พ่อแม่จึงมักนำประสบการณ์ของตนเองมาเป็นแนวทางในการสอนลูกวัยรุ่น ทำให้เนื้อหาการสอนไม่ครอบคลุมสาระของเพศศึกษาประกอบกับวัฒนธรรมของคนไทย ยังคงเห็นว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องที่ไม่ควรพูดเพราะเกรงจะเป็นการชี้้นำให้วัยรุ่นอยากจู้จุกจิกและมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ควรส่งเสริมให้พ่อแม่มีทัศนคติที่ถูกต้องในการสอนเพศศึกษากับลูกวัยรุ่นและกระตุ้นให้พ่อแม่โดยเฉพาะพ่อได้แสดงบทบาทในการสื่อสารและการให้คำปรึกษาเรื่องเพศศึกษากับลูกให้มากขึ้นควรมีการพัฒนาหลักสูตรการสอนสำหรับพ่อแม่ที่มีลูกเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของพ่อแม่ให้สามารถสอนเพศศึกษาให้กับลูกวัยรุ่นในครอบครัวได้อย่างถูกต้องและมีความมั่นใจมากขึ้นประสานความร่วมมือระหว่างชุมชน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข โรงเรียนในการวางแผนร่วมกันเพื่อดูแลสุขภาพวัยรุ่น และลดการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความกรุณาของพันเอกนายแพทย์ ทวีศักดิ์ นพเกษร คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ผู้ซึ่งเป็นทั้งผู้สอน และให้ข้อเสนอแนะ ขอขอบคุณ ชมรมพยาบาลชุมชนแห่งประเทศไทยที่ได้ให้โอกาสแก่นักวิจัยได้ศึกษาและฝึกประสบการณ์วิจัยเชิงคุณภาพ ขอขอบพระคุณ คณาจารย์และผู้บริหารจากโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้ให้ความร่วมมือ และอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยนี้เป็นอย่างดียิ่ง ทำให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ตามความมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้

การวิจัยนี้มีอาจจะสำเร็จลงได้ หากขาดความร่วมมือจากผู้ร่วมให้ข้อมูลได้แก่ พ่อแม่ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์เพ็ญ สุริยาวัณษ์, กรรณิกา สหเมธาพัฒน์. (2554). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์*. บทคัดย่อผลงานวิชาการในการประชุมวิชาการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: องค์การส่งเสริมสุขภาพอนามัยผ่านศึก.
- พรฤดี นิธิรัตน์. (2550). สถานการณ์การสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างพ่อแม่กับลูกวัยรุ่นในครอบครัวไทย. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี*. 19 (1). น.43-57.
- พรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2549). *ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรารณ ตระกูลสุขดี. (2549). *จิตวิทยาการปรับตัว*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- มธุรา เจริญทวีทรัพย์, ธนวิ บัญลือ. (2545). *แนวทางในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในครอบครัว*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สืบค้นจาก <http://www.thaithesis.org/detail.php?id=1082545001637>.
- ศิริพร จิรวรรณกุล. (2548). *การวิจัยเชิงคุณภาพในวิชาชีพการพยาบาล*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์ศิริกัณฑ์ออฟเซต.
- สุพัฒน์ สมจิตรสกุล, ทวีศักดิ์ นพเกษร และ อุทอง นามวงษ์. (2551). *การจัดการข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ*. นครราชสีมา: โชคเจริญมาร์เก็ตติ้ง จำกัด.
- อนงค์ ประสานวนกิจ, ประณีต ส่งวัฒนา และบุญวดี เพชรรัตน์. (2552). ความเชื่อเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์และรูปแบบพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นและเยาวชนในสถานศึกษาจังหวัดสงขลา. *สงขลาเวชสาร*, 27(5) น.370-380.
- อรไท พิพิธพัฒน์ ไพลีฐ, จินตนา แสงจันทร์ และคณะ. (2551). การสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในเยาวชน (Adolescents) ตำบลเชียงกลาง อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน สืบค้นจาก http://www.nno.moph.go.th/web_ssj/km/Research/Health%20Promotion/2551/15111.pdf.
- Nicholas. L. (2002). *Parent-Child Warmth and Communication Promote Health, Achivement, and Self-Esteem*. in Alicia w. (2009). Retrieved form <http://www.advocatesforyouth.org/the-facts-pare>.
- Santrock, J. W. (1996). *Child Development*. Medison:Brown & benchmark.
- Spencer, J. P., Dow, R.J.(2000) *Children ' s health*. Philadelphia: Lippincott William & Wilkins.
- Yearwood, E. L., Pearson G. S., Newland J. A.,(2012). *Child and adolescent behavioral health*. Chichester: Wiley-Blackwell.